

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди**

Факультет іноземної філології

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІНОЗЕМНОЇ
ФІЛОЛОГІЇ І ЛІНГВОДИДАКТИКИ**

**Збірник наукових статей здобувачів вищої освіти
факультету іноземної філології
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди**

Випуск 5

Електронне видання

Харків – 2023

Цибух Андрій. Стилiстичнi фiгури сатири в романi Маркуса Ортса „Lehrerzimmer“	226
Чуприна Дiана. Когнiтивне моделювання мультимодальних метафор (на матерiалi Ted Talk Елая Парiзера <i>Beware Online “Filter Bubbles”</i>)	229
Шановалов Иван. Використання символiчних власних iмен у сучаснiй англiйськiй мовi та iх вплив на лiнгвiстичну, соцiальну та культурну спадщину	233
Шебанова Ольвiя. Форми вiдтворення чужого мовлення в романi Маркуса Ортса „Lehrerzimmer“	238
Шендрик Дмитро. Мiжкультурнi складнощi перекладу англiйських сленгових одиниць (на матерiалi украiномовного перекладу роману Дж. Селiнджера «Над прiрвою в житi»)	240
Шумакова Ольга. Вправи для розвитку емоцiйного iнтелекту учнiв основної школи пiд час навчання дiалогiчного мовлення	244
Щербаков Юрiй. Ирландiя i англiйська лiтература	247
Щербакова Анна. Лiнгвiстичний вимiр полiтичного дискурсу пiд час украiнсько-росiйської вiйни	250
Ященок Ангелiна. Специфiка художнього часопростору антиутопiї Олдоса Гакслi «Прекрасний новий свiт»	253

теми вплинули на британську літературу і навпаки. Це привело до кращого розуміння і оцінки складності і багатства літературних традицій обох країн.

Література

1. Shakespeare W. Henry V. Retrieved from <http://shakespeare.mit.edu/henryv/full.html>.
2. James Joyce (2013). Delphi Complete Works of James Joyce (Illustrated). Delphi Classics.
3. Minimalist quotes. Retrieved from <https://inimalistquotes.com/2/seamus-heaney-quote-272803/>.
4. Michael Steinman (1984). Yeats's Heroic Figures: Wilde, Parnell, Swift, Casement. State University of New York Press. Retrieved from <https://sunypress.edu/Books/Y/Yeats-s-Heroic-Figures2>.
5. George Bernard Shaw. John Bull's Other Island. Retrieved from <https://www.amazon.com/Bulls-Other-Island-Bernard-Library/dp/0140450440>.

ЛІНГВІСТИЧНИЙ ВИМІР ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ ПІД ЧАС УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКОЇ ВІЙНИ

Анна ЩЕРБАКОВА

Науковий керівник – доктор філологічних наук, доцент Я. Ю. Сазонова

Статтю присвячено аналізу омовлення політичної картини світу. В ній розкрито сутність лінгвополітології в розрізі інтерпретування сучасної картини світу людей, а також проаналізовано, як саме подається інформація стосовно війни в Україні українському та зарубіжному населенню. Описано приклади використання художніх фігур і тенденцій, які впливають на формування політичної картини світу населення певної країни.

Ключові слова: лінгвополітологія, омовлення, картина світу, дискурс, президент, контекст, фігури мови.

The article is dedicated to the analysis of the political mapping of the world. In it, the essence of linguopolitology is revealed in terms of the interpretation of people's current mapping of the world. It also analyzes what information about the war in Ukraine is given to the Ukrainian and foreign population. The article describes the application of the variety of stylistic figures several tendencies, which inject into the formation of the political mapping of the world of some country's population.

Keywords: linguopolitology, description, mapping of the world, discourse, president, context, language figures.

Постановка проблеми. Ми всі існуємо в рамках тієї мови, якою спілкуємось, а отже ми існуємо в рамках того політичного дискурсу, який формується у нашій державі. Політичний дискурс намагається охопити практично всі сфери життя суспільства: політику, суспільство, науку, культуру, мистецтво, для того, щоб сформувати певну картину світу у свого електорату.

Оскільки зараз Україна, як і весь цивілізований світ, знаходиться на порозі великих змін, омовлення політичної ситуації є одним із найбільш **актуальних** напрямків аналізу. Оскільки саме від того, наскільки точними, влучними та доречними будуть виступи політиків, залежатиме те, як розвиватимуться надалі події в нашому світі. З наукової точки зору аналіз омовлення політичної картини дозволяє зрозуміти, як саме створюються промови, які засоби маніпулювання свідомістю використовуються та наскільки точно сказане може інтерпретуватись адресатом. З практичної точки зору подібний аналіз допомагає робити політичні висловлювання більш влучними завдяки врахуванню попередніх помилок.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Політична лінгвістика є доволі молодим напрямком, проте їй уже присвячено багато наукових праць зарубіжних та вітчизняних дослідників, серед яких Бутова І., Дорофєєва М., Набока О. М., Нагорна Л., Петренко В., Скар О. Вони досліджували питання класифікації понять в політичній лінгвістиці, засоби формування політичного іміджу, якими користуються сучасні політики, напрямки розвитку науки та багато інших аспектів обраної нами теми. Проте в українській політичній лінгвістиці залишається багато питань, які потребують розгляду на кожному з рівнів (мовна гра, комунікативні основи формування іміджу, стилістичні прийоми та ін.), що і зумовлює актуальність нашої роботи.

Метою роботи є аналіз лінгвістичного виміру політичного дискурсу під час українсько-російської війни.

Виклад основного матеріалу. Поняття дискурсу в лінгвістиці є доволі об'ємним та містить в собі багато аспектів, які потребують постійного розгляду. Тому в політичній лінгвістиці виділяється одразу 2 типи трактувань поняття «політичний дискурс». У широкому сенсі цього слова, як вказує О. М. Набока, «політичний дискурс – це будь-які мовні утворення, суб'єкт, адресат чи зміст яких належить до сфери політики; сукупність мовленнєвих актів у певному паралінгвістичному контексті – політичній діяльності, поглядах та переконаннях, і негативних її проявах у тому числі (ухилення від політичної діяльності, відсутність політичних переконань); сукупність дискурсивних практик, що ідентифікують учасників політичного дискурсу як таких, чи формують конкретну тематику політичної комунікації» [3]. Більш вузький варіант трактування цього поняття можна зустріти у Т. ван Дейка, який вказує, що «політичний дискурс – це, насамперед, тип текстів відповідного жанру, обмежених конкретною сферою функціонування, а саме політикою» [8]. У своїй роботі ми будемо говорити про тексти політичного дискурсу за визначенням Т. ван Дейка. Проте ми також визнаємо, що широкий дискурс також має свої переваги в лінгвістичному підході.

Основною метою в промові політика є приваблення електорату. Саме тому всі його виражально-зображальні засоби повинні правильно інтерпретуватись у свідомості тих, хто сприймає його промову. Якщо розглянути промови нашого президента, які опубліковано на його офіційній сторінці в Інстаграм, то можна дійти висновку, що він достатньо часто використовує символи у своїх промовах. Часто його пости, як і промови, завершуються словами *Слава Україні!*. Адже

саме ці слова вже давно стали бойовим кличем ЗСУ. Використання такої символічної фрази направлене на те, щоб нагадати, що ми всі боремося, але кожен на своїх фронтах. І хоча зараз головнокомандувач не на передовій, разом з бійцями, він продовжує так само боротись за нашу незалежність але на своєму фронті. Для підкреслення цього він також часто використовує слова про те, що *кожен із нас є борцем за свободу, який воює на своєму фронті* [4]. Також часто для підсилення емоційної дії посту на свідомість тих, хто його читає, він нерідко апелює до таких символів, як Маріуполь, Буча та Бахмут. У Бучі відомо про величезні втрати серед мирного населення, яке постраждало під час окупації. Що стосується Бахмуту, то це місто, так само як і Маріуполь, стало місцем, де багато хто втратив своїх родичів-військових. Саме тому ці власні назви так сильно вражають людей у серце. Також часто в промовах президента можна зустріти такі фрази, як *Ми нічого не збираємося забувати і прощати вбивцям та Законна відповідальність буде за все*. Перша фраза багато в кого викликає асоціації із тим, що відбувалось у часи Другої світової війни, завершення якої символізувала фраза *Ніхто не забутий, ніщо не забуте*. Подібна алюзія у свідомості населення допомагає пробудити ще більше емоцій, які відсилають до жорстокості ворога [4].

Останнім часом окрім наведених вище прикладів використання художніх фігур, почало спостерігатись використання кількох лінгвополітичних тенденцій, які впливають на політичну картину світу населення:

1. Зростання впливу англійської мови: англійська мова є мовою міжнародного спілкування, що впливає на політику та економіку. Зростання впливу англійської мови сприяє розвитку англійськомовних країн та створює нові можливості для глобальної комунікації, але також може спричинити культурну домінацію. Якщо поглянути на останні пости Володимира Зеленського, можна побачити, що практично всі вони продубльовані англійською, оскільки аудиторія, яка читає пости є як україно, так і англійськомовною [4].

2. Націоналізм та етнічна політика: націоналізм та етнічна політика є масовими факторами в політичних процесах багатьох країн. Мова та культура можуть стати інструментами політичної мобілізації та національного об'єднання, або навпаки, бути причиною конфліктів. Саме тому з метою об'єднання в своїх промовах Володимир Зеленський постійно апелює до таких питань, як культура, віра та інші подібні речі. Часто в його промовах зустрічаються апеляції до найбільших церковних свят та ін.

3. Культурна дипломатія: культурна дипломатія є найбільш вживаним інструментом у політиці деяких країн. Вона може бути використана для зміцнення міжнародних відносин та підтримки міжнародного співробітництва.

Висновки. Загалом, лінгвополітологія є інструментом для розуміння політичної картини світу. Вона допомагає вивчати взаємодію мови та політики, які можуть бути використані для досягнення різноманітних політичних цілей. Знання лінгвополітології можуть допомогти політикам, дипломатам, міжнародним організаціям та іншим глобальним лідерам зрозуміти та прогнозувати дії та реакцію інших країн на свої дії та політику.

Як можна побачити, у своїх промовах наш президент постійно використовує фігури мови, що дозволяє йому краще впливати на свій електорат та тих, хто цікавиться історією нашої держави за кордоном. Часто в його мові зустрічаються власні назви, які стали символами героїзму українського народу на війні. Проте зараз активного розвитку почали також набувати лінгвополітичні тенденції (вплив англійської мови, націоналізм та етнічна політика, культурна дипломатія), які впливають на політичну картину світу населення.

Література

1. Бутова І. Політичний дискурс як об'єкт лінгвістичних досліджень. *Вісник Львівського університету*. 2009. С. 232-238.
2. Кондратенко Н. В. Українська політична лінгвістика в Україні. *Мовознавство*. 2016. С. 29-36.
3. Набока О. М. Політичний дискурс Джо Байдена та Бориса Джонсона крізь призму лінгвопоетики. *Львівський філологічний часопис*. 2022. С. 146-151.
4. Нагорна Л. Б. *Політична мова і мовна політика: діапазон можливостей політичної лінгвістики*. Київ: Світогляд, 2005.
5. Офіційна сторінка в Інстаграм В. Зеленського. URL: https://www.instagram.com/zelenskiy_official/ (дата звернення: 15.04.2023).
6. Петренко В. В. Особливості визначення політичної мови. *Політичний менеджмент*. 2007. С. 17–21.
7. Скар О. М. Політичні практики в картині світу студентської молоді. *Міленіум*. 2014. С. 221-232.
8. Dijk T. A. *Discourse, ideology and context*. URL: <http://www.hum.uva.nl/teun/eda.htm> (дата звернення: 15.04.2023).

СПЕЦИФІКА ХУДОЖНЬОГО ЧАСОПРОСТОРУ АНТИУТОПІЇ ОЛДОСА ГАКСЛІ «ПРЕКРАСНИЙ НОВИЙ СВІТ»

Ангеліна ЯЩЕНОК

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент О. С. Лазарева

У статті розглядаються особливості хронотопу антиутопії англійського письменника Олдоса Гакслі «Прекрасний новий світ». Виокремлено специфічні маркери часопростору для формування політичного, соціального та культурного контекстів твору. Виявлено вплив часопростору на мотивацію та поведінку героїв роману в рамках визначеного хронотопу. Досліджено як організація часопростору в романі відображає своєрідність авторської художньої концепції світу.

Ключові слова: хронотоп, топон, антиутопія, авторська картина світу.

The article considers the peculiarities of the chronotope in the novel «Brave New World» written by the English writer Aldous Huxley. Specific space-time markers for the formation of the political, social and cultural contexts of the work are singled out. The impact of space-time on the motivation and behavior of the characters of the